

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DOCTOR IN DE RECHTEN

Rede uitgesproken op het Congres van het Inter-Universitair Vlaams Rechtsgenootschap te Leuven, op 24 Januari 1951, door Prof. R. DEKKERS

1. Toen de inrichters van dit congres mij vereerden met het aanbod, om in deze indrukwekkende omgeving het woord te voeren, was ik eerst enigszins verlegen met de keus van mijn onderwerp. Het bonte gehoor, voor hetwelk ik zou komen te staan, — Belgische en ook Nederlandse studenten, van alle mogelijke geestelijke strekking —, noopte mij er toe, alleen een kwestie te behandelen van algemeen belang. En toen dacht ik ineens aan een personage, dat U allen, dat *ons* allen noodzakelijk interesseert; voor wie we allen de warmste sympathie koesteren, vermits U zo iemand hoopt te worden, en dat ik tot degenen behoor, die er voor moeten zorgen, dat het aldus gebeurt.

Dit personage heet : de doctor in de rechten !

2. Eertijds een eerbiedigwaardig heer, met een lange rok en een lange baard. De titel van doctor in de rechten stamt immers uit de oudste Universiteiten, uit de Middeleeuwen. Slechts de allerbesten gelukte het na jarenlange studie en bijzondere inspanning, hem te bemachtigen. Want al wie in de rechten studeerde werd daarom nog geen doctor in de rechten. Na twee jaar studie kon hij *bacchalaureus* worden, — een vrij barbaars woord, waarvan de etymologie nog niet vast staat, en dat wellicht uit het ridderwezen afkomstig is. Na vier jaar volgde een *privata examinatio*; wie daarin slaagde kreeg de titel van *licenciatus*, d.w.z. de toelating (*licentia*, van *licet*) om de practijk uit te oefenen. Tevens ook de toelating tot een *publica examinatio*, het openbaar doctorsexamen. Hierbij werd vereist, — zoals in de meeste bedrijven in de Middeleeuwen —, dat hij blijk gaf van zijn uitzonderlijke geschiktheid, door het scheppen van een « meester »-werk : in casu, een proefschrift, — ja, soms meer dan één —, dat door de reeds geslaagde meesters als volwaardig werd erkend.

Nu ging hij op zijn beurt tot de meesters behoren. Hij mocht de corporatie der geleerden binnentreden. Om hem met Molière te bezingen :

dignus, dignus est entrare
in nostro docto corpore. (1)

De corporatie maakte er trouwens een feest van.

Hier te Leuven trok bij die gelegenheid een plechtige stoet door de stad (2). Voorop reed de doctor, te paard, gevolgd door de Rector en de professoren, eveneens te paard. Dan werden hem, op de Universiteit, de uiterlijke kentekenen van zijn nieuwe waardigheid overhandigd : de toga, de vierkante hoed, de ring, het open wetboek. Daarna werd een mis gezongen, en 's avonds tracteerde de doctor zijn meesters op een zeer voedzaam banket.

Waarom heette hij ten slotte doctor « in de rechten », *doctor juris utriusque*? Omdat alle Europese Universiteiten, in de Middeleeuwen en nog in het grootste deel der Moderne Tijden, uitsluitend Romeins en canoniek recht doceerden. Die twee vormden de geleerde rechten. Nationaal recht bestond nog niet, vermits de nationaliteiten eerst met de Moderne Tijden zijn opgekomen; en het gewoon volksrecht, of gewoonterecht, achtte men het onderwijs op de Universiteit niet waardig : dat soort recht leerde men alleen in de practijk.

3. Vergelijken we die historische gegevens met de hedendaagse toestand, dan krijgen we de indruk, dat er iets veranderd is.

Onze doctoren in de rechten vormen geen uitzondering meer : ze zijn de algemene regel geworden. Hoevelen lopen er niet op straat? Veel te veel, hoor ik voortdurend zeggen. Die titel ligt binnen het bereik van iedereen; en het is alleen maar de vraag, of men hem « op voldoende wijze » behaalt, dan wel met een of andere « onderscheiding ». Een proefschrift wordt niet meer vereist : 't is maar een kwestie van vijf jaar min of meer vlijtige studie. En wanneer de titel dan is verkregen, dan trekt er door de stad geen Universitaire stoet meer, al was het maar te voet. Er wordt, meen ik, ook geen mis meer gezongen. En tot nu toe hebben de afgestudeerden hun professoren nog nooit op een banket onthaald.

De vroegere zo gewaardeerde titel van doctor in de rechten kent het droevige lot, dat na zekere tijd haast alle verheven begrippen te wachten staat : devaluatie. Hij betekent al even weinig als een ereteken. Wetenschappelijk heeft hij zelfs alle betekenis verloren,

indien men het begrip «doctor» — zoals nog steeds het geval is in het buitenland — met een proefschrift wil verbinden, en indien men onder «rechten» nog steeds de geleerde rechten — Romeins en canoniek recht — begrijpt. De Belgische doctoren in de rechten zijn in waarheid noch doctoren, noch in de rechten. Ze zijn geen doctoren, omdat ze geen proefschrift meer moeten schrijven; en ze kennen geen rechten (in het meervoud), maar slechts hun nationaal recht (daarin begrepen, weliswaar, zeer belangrijke delen van het Romeins recht).

4. Hoe zijn we daartoe gekomen?

Door een wet van 27 September 1835. Zij is het immers, die de hedendaagse titel van doctor in de rechten in het leven riep (art. 51). Om welke redenen? Dat blijft me nog een raadsel.

Van Nederlandse of Franse invloed kan er, geloof ik, moeilijk sprake zijn. Eerst al om deze politieke beschouwing, dat België in de jaren 1830 eerder naar onafhankelijkheid dan naar navolging streefde. Maar vooral echter hierom, dat Nederland en Frankrijk juist de Europese traditie getrouw zijn gebleven, en, anders dan wij, geen doctoraat toekennen zonder academisch proefschrift. De zuiver theoretische studie in de rechten leidt in Nederland slechts tot de graad van «meester in de rechten», in Frankrijk, tot die van «licencié en droit».

Biedt de wet van 1835 soms een uitleg voor de afwijking, welke ze invoert?

Art. 36 van die wet wou, dat er in elke Faculteit — dus ook in de juridische — niet meer dan twee titels bestonden: die van candidaat en die van doctor. De drang naar uniformiteit lijkt dus duidelijk. Maar waarom dan *die* uniformiteit? Waarom veralgemening van een doctoraat zonder proefschrift? Het probleem wordt alleen verschoven, geenszins opgelost.

De voorafgaande discussie van de wet van 1835 helpt ons evenmin. Want de artikelen 36 en 51, die ons doctoraat in de rechten invoeren, gaven in het Parlement geen aanleiding tot enig debat.

(Tussen haakjes: waarover werd er dan wel gebatteerd? Vooral over het aantal op te richten Universiteiten, en over de samenstelling der examenjury's.

Aangaande het aantal Universiteiten aarzelden de heren tussen twee formules: één enkele Rijksuniversiteit (te Brussel of te Leuven), ofwel twee regionale (Gent en Luik)? Ten slotte bleek de tweede oplossing beter overeen te komen met de liberale beginselen uit die tijd. Gent en Luik, die reeds in de Hollandse tijd waren ontstaan (1817), herrezen als Rijksuniversiteiten, en daarnaast zouden Leuven en Brussel twee vrije Universiteiten uitmaken.

Wat de samenstelling der examenjury's betreft, waren twee oplossingen uit den boze: de jury's mochten niet samengesteld worden door de verschillende Universiteiten zelf, uit vrees voor favoritisme; ze mochten evenmin samengesteld worden door de regering, uit vrees voor dictatuur. Na eindeloze discussie werd met 42 stemmen tegen 41 beslist, dat alle examens voor een bepaalde titel zouden worden afgenomen door een jury van zeven professoren, van wie er twee door de Kamer, twee door de Senaat, en drie door de Regering zouden worden aangeduid.)

Maar om nu tot ons doctoraat in de rechten terug te keren: daarover werd geen woord gerept. Ik zoek weliswaar nog naar twee documenten, die me wellicht de oplossing kunnen geven: de verslagen van de commissies, die het wetsvoorstel in 1834 hebben opgemaakt. Die verslagen werden echter niet gepu-

bliceerd. Bestaan ze nog? En zo ja, waar liggen ze? Tot hertoe kon niemand me daarover inlichten. (3)

5. Na de wet van 1835 werd de kwestie der academische graden aangeroerd door een wet van 10 April 1890.

Die bracht, voor ons onderwerp, niets nieuws. De oude titels bleven behouden: in elke Faculteit een candidatuur en een doctoraat.

Alleen werd in twee Faculteiten, die der Letteren en die der Wetenschappen, de traditionele dissertatie weer ingevoerd (artikelen 14, 19, 21), om het persoonlijk initiatief der studenten aan te moedigen. In de twee overige Faculteiten, Rechten en Geneeskunde, bleek zo'n aansporing tot wetenschappelijk onderzoek zonder belang.

Verder veranderde de wet van 1890 de samenstelling der beruchte examenjury's. Ze voerde het tegenwoordig stelsel in: iedere Universiteit mag haar jury's aanstellen, alle diploma's worden door een regeringscommissie bekrachtigd. De regering zelf stelt ook jury's aan: dat zijn dan de Centrale examencommissies, speciaal bestemd voor de studenten, die in de onmogelijkheid verkeren, om college te lopen...

6. De laatste wet op het toekennen van academische graden is tegenwoordig die van 21 Mei 1929.

a) Die wet is eerst al daardoor interessant, dat ze het stelsel der uniformiteit in de titels, zoals de wet van 1835 ze verlangde, afschaft. De theoretische studie leidt niet meer in alle Faculteiten tot dezelfde titels. In de juridische en in de medische Faculteiten blijft de doctorstitel gehandhaafd; maar in de Letteren en in de Wetenschappen moet hij weer wijken voor het vroegere licentiaat.

Nu wordt het erg. Dat de wet van 1835 een doctoraat zonder dissertatie in het leven riep, was nog maar een anomalie. De wet van 1890, hebben we gezien, legt echter de dissertatie weer op in twee Faculteiten, Letteren en Wetenschappen. Indien er dus twee Faculteiten waren, die hun doctorstitel verdienen, dan waren het Letteren en Wetenschappen. Nu zijn het juist die twee, die hun doctorstitel moeten ruilen voor een licentiaat, terwijl Rechten en Geneeskunde hun abnormale doctorstitel behouden. Hoe kwamen juristen en geneesheren aan die bevoorrechte positie?

De uitleg ligt niet in de juridische en in de medische Faculteiten, die doodgewoon, sedert 1835, een statu quo genieten. De vraag luidt eerder: waarom kregen de Faculteiten Letteren en Wetenschappen een andere titulatuur?

Omdat het programma in die Faculteiten te zwaar bleek (4). De duur van het doctoraat was sedert 1835 twee jaar. Welnu, twee jaar volstonden niet meer om de studenten in de Wetenschappen of in de Letteren een wetenschappelijke vorming en een pedagogische scholing te geven, benevens de voorbereiding van de bij de wet van 1890 weer ingevoerde dissertatie. Daarom zou het doctoraat nu drie jaar bedragen: eerst twee jaar licentiaat (met een eerste, minder zware dissertatie), en daarna één jaar doctoraat, uitsluitend gewijd aan een tweede, grondiger dissertatie (het traditionele proefschrift). In 't geheel (met de candidatuur) vijf jaar. Het licentiaat (met de candidatuur: vier jaar) zou echter volstaan ter habilitatie voor het middelbaar onderwijs.

Het doctoraat rechten werd ook over drie jaar uitgebreid. Maar niet, zoals in Letteren en Wetenschappen, door toevoeging van een studiejaar, — dat hier niet een vijfde, maar een zesde jaar zou betekend

hebben: —; wel door wegvallen van de vroegere candidatuur in de Rechten, waarvan de meeste cursussen naar de candidatuur Letteren verhuizen. Wat de verdeling der leerstof betreft, een nuttige hervorming, dunkt me. Practische oefeningen en keuzevakken — geen disseratie — vullen het programma van 1835 aan.

b) Het proefschrift nu, dat van de juristen voor hun doctorstitel niet verlangd wordt, kunnen ze echter onder een andere titel verkrijgen: de bij de wet van 1929 ingevoerde titel van «agregaat van het hoger onderwijs» (art. 19). Zo'n agregaat kan immers in de Rechten behaald worden, net zoals in de overige Faculteiten. Met dit verschil, dat waar dit proefschrift voor de jurist — en de geneesheer — het eerste is, het in Letteren en Wetenschappen het derde betekent.

Niettemin leert ons de ervaring, dat de juristen maar uiterst zelden van dit voordeel gebruik maken. Tot hiertoe ken ik maar vijf agrégés uit de juridische Faculteit te Gent, vijf te Luik, vijf te Leuven, drie te Brussel. Totaal: achttien agrégés in de Rechten, voor een periode van twee en twintig jaar (1929-1951). Nog niet één per jaar, in het hele land.

Het heeft wel de schijn, alsof onze agrégés de vroegere doctoren in de rechten qua zeldzaamheid verwillen overtreffen.

7. Hoe U de zaak ook bekijkt: alles wijst er op, dat de studie van het recht in België veeleer naar de *practijk* is gericht, dan naar de geleerdheid. Tot voor enkele jaren gold het dan nog een praktijk van een zeer bepaald soort: de balie. Lange tijd zagen onze rechtsgeleerde Faculteiten geen andere uitweg voor hun studenten dan het vrij beroep van advocaat. In de volksmond heet het nog altijd: «Ha liert voer avokaot». Degenen, die voor dat beroep niet geschikt bleken, hadden voor enige toevlucht: de magistratuur. Daarmee leken alle mogelijkheden uitgeput.

8. Wat moet onze tijd van dit alles denken?

Niet zo heel veel goeds, wil het mij voorkomen.

a) Stellen we ons eerst op het standpunt, dat de studie in de rechten tot de balie moet leiden. Is ze daartoe dan bijzonder geschikt? Het valt te betwijfelen.

Een advocaat, zo zegt men, moet alles kennen; want hij zal van alles moeten pleiten. Daarom wordt hem dan ook alles gedoceerd: alle takken van het recht, alle problemen, alle twistvragen, alle oplossingen.

Indien zo'n programma werkelijk te verwezenlijken was, dan zou ik het gretig toejuichen. Maar het is niet te verwezenlijken. De jonge advocaat mag nog zo vlijtig gestudeerd hebben, toch zal hij een gevoel van ontredde moeilijk onderdrukken, wanneer hij zijn eerste cliënt voor hem ziet zitten. Al wat hij geleerd heeft, is hij ineens vergeten; vooral dan als het gaat om een kwestie van strafrecht of van personenrecht, die hij drie jaar vroeger, voor zijn eerste doctoraat, heeft moeten blokken. En zelfs al gaat het om een deel van het programma van het laatste doctoraat, dan ook moet hij de zaak nog eens grondig uitpluizen, — zoals hij het trouwens zijn leven lang zal blijven doen.

Wat heeft hij ten slotte aan al die mooi gebakken recepten, die hij op de Universiteit heeft ingeslikt? Maar bitter weinig: hij moet ze toch voor zichzelf nog eens overbakken. En de jonge — of zelfs de oudere — magistraat, eveneens.

b) Het wordt van kwaad tot erger, wanneer men bedenkt, dat de hedendaagse doctoren in de rechten zeer vaak in *andere* loopbanen belanden, dan in de

balie. Tegenwoordig gebruikt men een doctor in de rechten, niet alleen als advocaat of als magistraat, maar ook nog in de administratie, in zaken, in de diplomatie, in te wetenschap. Ik herinner me b.v. de promotie, waartoe ikzelf behoor. Die bedroeg een vijftigtal studenten. Van die vijftig zijn er geen vijf aan de balie gebleven. Toch werden we allen op de leerst van de balie geschoeid: we hebben allen de fiscale tarieven van de jaren '30 gekend, de termijnen in de strafvordering, de afstanden tussen de vensters van naburige erven, de samenstelling van de commissie van openbare bijstand, de gevallen van eenvoudig en van bedrieglijk bankroet, de vereisten voor de kleine en voor de grote naturalisatie. Hoe weinigen onder ons hebben dit alles ooit in toepassing gebracht?

c) Eindelijk het belangrijkste van al.

Tot hiertoe ging de wetgever steeds van het standpunt uit, dat zijn werk van duurzame aard was. Wat de studenten op de Universiteit eenmaal geleerd zouden hebben, zouden ze hun leven lang kunnen gebruiken. Hoe meer bijzonderheden dus, hoe beter.

We moeten maar even rond ons kijken, om te beseffen, dat die opvatting tot een illusie is geworden.

De wereld is aan 't veranderen.

Zij verandert maatschappelijk: we gaan voortdurend de richting op van de gelijkschakeling der standen, — en der geslachten —, die reeds op het einde van de XVIII^{de} eeuw werd verkondigd. *Liberté, égalité, fraternité.*

De wereld verandert geestelijk en economisch: we keren het liberalisme steeds duidelijker de rug toe. Alle moderne staten zijn min of meer socialistisch geïntendeerd.

De wereld verandert ook nog, politiek gezien: het XIX^{de} eeuwse nationalisme wordt stilaan, maar zeker, voorbijgestreefd.

Welnu, als de wereld zo grondig verandert, dan kan het niet anders, of de wetgeving moet ook veranderen.

Het zal dus niet eens volstaan, dat we nauwkeurig onthouden, hoe die wetgeving er in onze studenten-jaren uitzag. Zelfs al wat we onthouden zullen hebben, zullen we, alvorens het te gebruiken, nog eens grondig moeten nazien. Om maar één onbeduidend voorbeeld te noemen: nauwelijks had ik de Universiteit verlaten, of ik mocht al mijn fiscale tarieven herleren. Want ze werden alle gewijzigd. Verhoogd, natuurlijk.

9. Conclusie van dit alles?

Het lijkt me buiten twijfel, dat de *methode* van onze studies in de rechten aan de eisen van nieuwe tijden dient aangepast. Onze rechtsgeleerde Faculteiten gingen stilaan op hogere beroepsscholen gelijken. Die neiging was dan alleen te rechtvaardigen, wanneer het onderwijs met een bepaald beroep overeen kwam (de balie). Heden moet het onderwijs in de rechten tot verschillende beroepen dienen, en bovendien is het recht zelf aan 't veranderen. We komen dus voor een nieuw probleem te staan: hoe kan de Universiteit het hoofd bieden aan een zich steeds uitbreidend recht? Met welke wapenen moet de toekomstige doctor in de rechten uitgerust worden?

Die vraag wil ik ten slotte proberen te beantwoorden.

1) Het komt me voor, dat de Universiteit de pretentie moet opgeven, om met de praktijk te concurreren. Met andere woorden: het heeft geen zin meer — indien het ooit zin heeft gehad — de studenten alle oplossingen van alle problemen te willen bijbrengen. Een diploma van doctor in de rechten veronderstelt hoegenaamd niet, dat U al onze wetten kent. Het ver-

onderstelt niet eens, dat U al onze wetten gelezen hebt: dit zou voor het overgrote deel verloren tijd en moeite wezen. Neen: Uw diploma veronderstelt alleen, dat U in staat zijt, onze wetten te begrijpen en te beoordelen. De rest, de praktische kennis, is een kwestie van routine en van ervaring.

Routine en ervaring nu moet iedereen voor eigen rekening opdoen, — niet op de Universiteit, maar in de stage, waarmee tegenwoordig alle beroepen beginnen. Want U zult overal een stage moeten doormaken: niet alleen aan de balie, ook in de magistratuur, in zaken, in de administratie, in de diplomatie, in de Universitaire loopbaan. En die stage moet juist dienen, om U dat deel van het recht te leren toepassen en uitdiepen, dat voor Uw toekomstend beroep nodig zal zijn.

Met één woord: voor Uw praktische opleiding is het leven, niet de Universiteit, aansprakelijk.

2) Waarvoor is deze dan wél aansprakelijk?

Ik liet het daarstraks al doorschemeren, toen ik zei, dat het diploma van doctor in de rechten alleen veronderstelt, dat U in staat zijt, om 't even welke wet te begrijpen en te beoordelen. Ziedaar de vorming, die U van de Universiteit moogt verwachten. Hoe kan ze U die vorming geven?

a) Door U te leren, wat een wet is, hoe ze ontstaat, hoe ze voorbereid wordt, welk doel ze dienen wil, welke middelen ze daartoe gebruikt.

Voor elke tak van het recht zou eigenlijk volstaan, dat de professor de bronnen nauwkeurig beschrijft, de literatuur kritisch uiteenzet, en de studenten toont, hoe ze zich van dit alles moeten bedienen.

Wat de beschrijving van bronnen en literatuur betreft, denk ik b.v. aan dit soort cursussen, die in de Faculteit van Wijsbegeerte en Letteren de naam dragen van «Encyclopedie», zoals daar zijn: Encyclopedie voor elke periode uit de geschiedenis (Oudheid, Middel-eeuwen, enz.), Encyclopedie voor elke tak (Romaanse, Germaanse, klassieke) der philologie. Iets dergelijks zou moeten bestaan voor het strafrecht, voor het staatsrecht, voor de onderdelen van het burgerlijk recht, het fiscaal recht, het volkerenrecht, enz...

En wat de manier aangaat, om bronnen en literatuur te gebruiken, die zou de professor zijn studenten op twee wijzen kunnen bijbrengen: door zelf de moeilijkste problemen grondig te behandelen, en door de studenten gemakkelijker problemen in seminars, met de nodige boeken bij de hand, onder zijn leiding te laten uitwerken.

b) Maar het volstaat niet, dat U om 't even welke wet kunt hanteren: de Universiteit, zei ik, moet U ook leren oordelen.

Niets bevordert zozeer het kritisch oordeel, als het scheppen van een achtergrond, van een perspectief, waartegen de bestudeerde wetgeving dan afsteekt. Zo'n perspectief krijgt U alleen door vergelijking, door kennis te maken met andere rechtstelsels dan het huidige, met andere doeleinden, met andere middelen.

Daarin ligt dan ook het grote nut van de rechtsgeschiedenis en van het vergelijkend recht: ze geven U de zin der *relativiteit* van het recht. Niets is zo verkeerd, of althans zo oppervlakkig, als het geloof aan de absolute waarde van een bepaald rechtstelsel. Een rechtsgeleerde scholing, een Universitaire opleiding, begint eerst met de kennis van wat *buiten* het heersend recht bestaat of bestond.

Eindelijk zou een afgestudeerde in de rechten slechts meester of licentiaat mogen heten, zolang hij niet, met een proefschrift, blijkt heeft gegeven van uitmuntendheid.

10. Wellicht zal menigeen deze denkbeelden tegenstrijdig vinden. «Enerzijds, zult U me tegenwerpen, bepleit U beperking van de leerstof, aan de andere kant, uitbreiding daarvan? En dan nog wel beperking van het onderwijs in het nationaal recht, en uitbreiding van het onderwijs in andere rechten?»

Feitelijk komt de tegenstelling hierop neer, dat ik de te behandelen problemen zou willen *uitkiezen* (dat is dan de beperking), maar ze daarna grondig en rechtsvergelijkend bestuderen (dat is dan de uitbreiding).

Uitkiezen is geboden door de steeds groeiende massa wetten en vonnissen; grondig en rechtsvergelijkend bestuderen moet de student leren, persoonlijk verder door te werken. De tegenwoordige manier van doceren maakt de student te zeer tot een navolger van zijn meester. Sedert de oudheid weten we nochtans, dat dit de slechtste dienst is, welke een meester zijn student kan bewijzen. «Een goed meester, zei Quintilianus, heeft geen hoger doel, dan zijn student zover te brengen, dat hij het zonder meester kan stellen». (5)

Met die uitspraak van eeuwenoude wijsheid wil ik hier besluiten.

Toekomstige doctoren in de rechten!

Twee oud-studenten ontmoetten elkaar onlangs. «Waar is de tijd?» — zo begon het gesprek; en ze hadden het aldaar over hun Universiteitsjaren, zoals 't behoort.

De ene zei: «Die professor was me toch een knappe kerel! Weet je nog? Hij heeft ons zo'n mooie theoriën geleerd».

Toen antwoordde de tweede: «Ik hield nog meer van die andere professor. Want die heeft ons geleerd, een eigen mening te vinden».

Hoe graag zou ik ook tot dit tweede soort behoren!

(1) Molière, *La Malade imaginaire*. Troisième intermède.

(2) V. Brants, *La Faculté de droit de l'Université de Louvain à travers cinq siècles*. Louvain-Paris, 1925.

(3) Intussen heeft de bibliothecaris van het Parlement, de heer F. Van Ermengen, het tweede document ontdekt, als aanhangsel bij nr 170 van de *Parlementaire Bescheiden* van 1833-1834. Het brengt evenwel geen antwoord op de door ons gestelde vraag.

(4) Men leze de *Memorie van Toelichting* van de wet van 1929 in de *Pasinomie* van dat jaar, blz. 438 en blz. 440.

(5) Quintilianus, *Institutio oratoria*, II, 5, 13: «Quid aliud agimus docendo eos, quam ne semper docendi sint?»

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

Vacantiekamer. — 7 September 1950.

Voorzitter : M. Wouters
Raadsheer-Verslaggever : M. Simon.
Advocaat-Generaal : M. Colard.

Onrechtmatige daad. — Aansprakelijkheid van naamloze vennootschap voor de door haar afgevaardigde beheerder veroorzaakte schade op grond van de artikelen 1382 en 1383 B.W.

De beheerders van een naamloze vennootschap zijn haar organen en niet haar aangestelden. De afgevaardigde-beheerder, die door de beheerraad belast wordt met het dagelijks beheer der zaken van de vennootschap en hiervoor een bijzondere bezoldiging ontvangt, wordt daardoor geen ondergeschikte van de vennootschap; hij houdt immers niet op lasthebber te zijn.

De vennootschap is derhalve wegens de door haar afgevaardigde-beheerder aan derden berokkende schade niet aansprakelijk op grond van art. 1384, lid 3, B. W. maar wel op grond van de artikelen 1382 en 1383 B.W.

Saville E. Hudson, b.p. t/ Brown Georges Derck en consorten.

Gelet op het bestreden arrest de 6 Januari 1950 gewezen door het Hof van Beroep te Gent;

1) Voor zoveel de eis tot verbreking is gericht tegen de beslissing op de burgerlijke vordering door aanlegger ingesteld tegen de N.V. Belga, gedagvaard als burgerlijk aansprakelijk voor de beklaagden :

Over het eerste middel : schending van de artikelen 1384 van het Burgerlijk Wetboek, 53, 54, 63 en 67 van de samengeordende wetten op de naamloze vennootschappen, 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest beslist heeft dat op grond van artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek een naamloze vennootschap niet verantwoordelijk kan gesteld worden voor de delictuele handelingen van haar afgevaardigde beheerders, om reden dat deze, zelfs wanneer zij een vaste bezoldiging ontvangen, geen aangestelden doch organen zijn van de vennootschap, — doch zonder te antwoorden op de conclusie waarbij eiser staande hield dat de afgevaardigde beheerders ondergeschikt zijn aan de beheerraad en uit dien hoofde haar aangestelden zijn,

wanneer alleen de raad van beheer van een naamloze vennootschap als haar wettelijk orgaan kan beschouwd worden,

en wanneer ten gevolge van hun bezoldiging en van hun ongeschiktheid aan de raad van beheer de afgevaardigden beheerders als aangestelden van de vennootschap dienen beschouwd; minstens wanneer een rechterlijke beslissing op al de in conclusie voorgelegde middelen moet antwoorden :

Voor zoveel het middel aan het bestreden arrest verwijt de artikelen van het Burgerlijk Wetboek en van de wetten op de naamloze vennootschappen welke het aanhaalt te hebben geschonden door ze verkeerdelijk toe te passen op de afgevaardigde beheerders :

Overwegende dat de beheerders van een naamloze vennootschap, niet als zodanig de aangestelden van deze laatste zijn maar wel haar organen;

Dat derhalve de vennootschap niet wegens een verband van ondergeschiktheid voorzien door artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek verantwoordelijk is voor de aan derden schadeveroorzakende daden verricht door haar beheerders, maar dat zij wegens die daden rechtstreeks verantwoordelijk is overeenkomstig de artikelen 1382, 1383 van bovenvermeld wetboek;

Dat desaangaande, in strijd met datgene wat door het middel wordt beweerd, geen onderscheid dient gemaakt tussen de beheerders enerzijds en de afgevaardigde beheerders, anderzijds;

Overwegende inderdaad dat de beheerder een lasthebber, maar geen aangestelde is, dat hij niet ophoudt een lasthebber te zijn doordat hij met het dagelijks beheer der zaken van de vennootschap wordt belast door de beheerraad;

Dat dit feit immers niet belet dat alle beheerders hun last van beheerder hebben gekregen van de algemene vergadering waardoor zij werden benoemd, terwijl de afvaardiging hun werd gegeven door de beheerraad;

Dat uit die afvaardiging geen dienstcontract ontstaat;

Overwegende dat, zoals de bestreden beslissing doet opmerken, de omstandigheid dat aan de afgevaardigde beheerders een zekere vaste bezoldiging wordt uitbetaald, niet voldoende is om de aard van hun functies in de vennootschap te veranderen;

Dat dit volgt o.m. uit de bepaling van artikel 53 der samengeschiedelde wetten, luidens welke : de naamloze vennootschappen worden beheerd door voor een bepaalde tijd benoemde, herroepelijke, loontrekkende of onbezoldigde lasthebbers;

Dat, wanneer de loontrekkende beheerder een beheerder blijft, en afgevaardigd wordt om het dagelijks beheer der zaken en der vertegenwoordiging van de vennootschap waar te nemen, hij niet een ondergeschikte aangestelde wordt, om de enige reden dat hem een bijzondere bezoldiging wordt toegestaan;

Wat betreft de beweerdde schending van artikel 97 der Grondwet door niet beantwoording van de eerste der redenen waaruit eiser in verbreking afleidde dat de afgevaardigde beheerders geen organen maar wel aangestelden zijn :

Overwegende dat het bestreden arrest aan de afgevaardigde beheerders van de N.V. Belga het karakter van organen van die vennootschap erkennende op deze grond dat de beklaagden « de personen waren door wier bemiddeling de vennootschap handelt en zonder dewelke zij niet kan handelen en bijgevolg ten aanzien der derden de handelingen der beheerders deze van de vennootschap waren » aan zijn beslissing een wettelijke grondslag heeft gegeven;

Dat de rechter verplicht is op de regelmatig voorgestelde middelen een passend antwoord te verstrekken doch niet de argumenten aangevoerd tot staving van het middel te weerleggen;

Dat geen der onderdelen van het middel opgaat;

2) Voor zoveel de eis tot verbreking is gericht tegen de beslissing op de burgerlijke vorderingen ingesteld door eiser tegen al de verweerders :

Over het tweede middel tot verbreking : (het overige zonder belang).

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten en tot de schadevergoeding van 150 frank jegens verweerders.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 7 December 1950.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Bail.

Advocaat-Generaal : M. Ganshof van der Meersch.

Belastingen (wet van 29 Augustus 1919 op de drank-slijterijen). — Bij niet-betaling door de zaakvoerder of de aangestelde kan de lastgever rechtstreeks vervolgd worden, zonder dat een « afzonderlijk rolartikel » is vereist. — Aanslagen die « het debiet » treffen.

Krachtens art. 8, par. 3 van de wet van 29 Augustus 1919 op de drank-slijterijen kan, bij niet betaling door de zaakvoerder of de aangestelde (herbergier), de lastgever (de brouwerij) rechtstreeks vervolgd worden. Het bestreden vonnis door een « afzonderlijk rolartikel » te eisen voor de geldigheid van de vervolging, stelt een voorwaarde, die door de wet niet voorzien is.

Behoren tot de categorie van de aanslagen, die « het debiet treffen » (art. 8, par. 3 van de wet van 29 Augustus 1919), de persoonlijke aanslagen in de mate, waarin hun bron rechtstreeks uit de exploitatie van de slijterij spruit.

Belgische Staat (Ministerie van Financiën) t/
N.V. « Brouwerij De Hertog ».

Gelet op het bestreden vonnis de 30 November 1948 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen;

Over het tweede middel : schending van artikel 8 der wet van 29 Augustus 1919 op de drank-slijterijen, doordat het bestreden vonnis beslist dat de Staat niet gerechtigd was tegen de medeverantwoordelijke persoon op te treden zonder voorafgaand een afzonderlijk rolartikel op te maken, dan wanneer deze zienswijze de duidelijke strekking van bovenvermeld artikel mist, vermits de vervolging bij rechtstreekse wijze kan plaats vinden, dit is krachtens een dwangbevel hetgeen ter zake gebeurde;

Overwegende dat naar luid van artikel 8 par. 3 van de wet van 29 Augustus 1919 « bij gebrek aan betaling door de zaakvoerder of aangestelde, de lastgever rechtstreeks kan vervolgd worden »;

Overwegende dat het vonnis, door « een afzonderlijk rolartikel » te eisen voor de geldigheid van de vervolging, aan de tekst een voorwaarde toevoegt welke door deze niet voorzien wordt;

Over het derde middel : schending van artikel 8 meer speciaal, par. 3 der wet van 29 Augustus 1919 op de drank-slijterijen en van artikel 78, par. 1 van het Koninklijk Besluit van 22 September 1937, doordat het bestreden vonnis de verjaring der vordering van de Staat aanneemt om de verkeerde reden dat eiser de vervolging tegen de primaire belastingplichtige (herbergier aangestelde) niet doorgedreven heeft op straf van geheel de vervolging te zien uitdoven, dan wanneer bovenvermeld artikel 8 dergelijke voorwaarde niet stelt en dat eiser gerechtigd was zelfs zonder vervolgingen in te spannen tegen de aangestelde, zijn verhaal te nemen tegen verweerster zolang de termijn gesteld door bovenvermeld artikel 78 niet verstreken was, verjaring welke door het vonnis niet ingeroepen is :

Overwegende dat het vonnis, door de verjaring te gronden op de verplichting welke aanlegger zou gehad hebben de primaire belastingplichtige te « vervolgen »

een voorwaarde oplegt welke niet voorzien wordt door artikel 8 par. 3, vermits deze bepaling enkel het « gebrek aan betaling » in aanmerking neemt en niet de « vervolging » van aangestelde;

Waaruit volgt dat het middel gegrond is;

Over het eerste middel : schending van artikel 8 der wet van 29 Augustus 1919 op de drank-slijterijen, meer bepaaldelijk par. 3, doordat het bestreden vonnis ten onrechte beslist heeft dat de daar bedoelde belastingen alleen deze zijn die het debiet treffen zoals de openingstaks en het voormalig patentrecht, ter uitsluiting der belastingen met een persoonlijk karakter zoals de bedrijfsbelasting en de crisistaks, dan wanneer deze wetsbepaling toepasselijk is op al de taksen door de aangestelde verschuldigd en die hun oorsprong vinden in de rechtstreekse uitbetaling van de slijterij, wat ter zake het geval was voor de twee hoger vermelde betwiste belastingen :

Overwegende dat, zonder na te gaan in welke mate de aanslagen wier betaling ten laste van verweerster vervolgd werd, « het debiet treffen » (art. 8 par. 3 van de wet van 29 Augustus 1919 betreffende de slijterijen van gegiste dranken), het vonnis uit het kader van toepassing der wet gesloten heeft de aanslagen met persoonlijk karakter;

Overwegende dat behoren tot de categorie van de aanslagen die « het debiet treffen », de persoonlijke aanslagen in de mate waarin hun bron rechtstreeks uit de exploitatie van de slijterij spruit;

Overwegende dat dienvolgens het vonnis, in schending van voormeld artikel 8 par. 3, aan deze bepaling de beperkte draagwijdte toegekend heeft welke door het middel gecritiseerd wordt;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout, zetelende in hoger beroep.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 30 Juni 1950.

Voorzitter : M. Moureau.

Raadsheren : MM. Holoye en Stenuit (verslaggever).

1. **Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen. — Administratieve epuratie. — Verzachtende omstandigheden. — Verhouding tot gerechtelijk gewijsde. — Verhouding tot gewone disciplinaire procedure.**
2. **Rechtspleging. — Geen nieuwe aanvragen in memorie van wederantwoord.**

1. Bij epuratiemaatregelen in de N.M.B.S. heeft het bestaan van verzachtende omstandigheden niet noodzakelijk de mildering van de sanctie voor gevolg wanneer deze mildering volgens de geldende dienstregelingen slechts in facultatieve termen is aanbevolen.

Administratieve epuratiemaatregelen blijven niet uitgesloten, indien de betrokkene na gerechtelijk onderzoek een buitenvervolginstelling heeft bekomen en ontheven werd van de vervallenverklaring voorzien bij de B. W. van 19 September 1945, betreffende de epuratie inzake burgertrouw.

Argumenten, afgeleid uit de bepalingen van de artikelen 8, 11 en 12 van het disciplinair statuut van het personeel der N.M.B.S. zijn niet ter zake dienend, waar de afzetting uitgesproken werd krachtens artikel 8 van de besluitwet van 8 Mei 1944 betreffende de openbare ambten.

2. Bij toepassing van artikel 2 der Procedure-Regeling (B.R. 23.8.1948) kunnen de aanvragen die niet in het verzoekschrift voorkomen en die voor de eerste maal, in de memorie van wederantwoord zijn geformuleerd, niet in aanmerking komen.

M... t/ Belgische Staat (Minister van Verkeerswezen),

De Raad van State,

Gezien het verzoekschrift van 10 Februari 1940, ingediend door M... J..., die de «arbitrage» van de Raad van State vraagt in zijn geschil met de Minister van verkeerswezen betreffende het besluit van de Regent van 28 December 1948, waarvan hem op 27 Januari 1949 schriftelijk kennis werd gegeven en waarbij werd bekrachtigd de beslissing van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen van 17 Januari 1947, welke de verzoeker als onderbureel-hoofd heeft afgezet;

Overwegende dat de verzoeker in zijn verzoekschrift onder meer aanvoert, «dat de Raad van beheer van de N.M.B.S., toen hij de beslissing tot ontslag van 17 Januari 1947 uitsprak, de reglementen, inzake bestraffing van het incivisme uitgevaardigd, heeft geschonken, waarin voorgeschreven wordt bij de toepassing der tuchtstraffen de verzachtende omstandigheden in acht te nemen»; dat de verzoeker tegen deze beslissing van de Raad van beheer van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen gebruik gemaakt heeft van het beroep, bepaald bij artikel 8 van de besluitwet van 8 Mei 1944 betreffende de openbare ambten; dat de verzoeker in zijn verzoekschrift uitdrukkelijk zegt de «arbitrage» van de Raad van State te vragen in zijn geschil «met de Minister van Verkeerswezen», en zijn aanvraag te gronden op de toepassing van de artikelen 9 en 11 van de wet van 23 December 1946; dat het verzoekschrift dus moet uitgelegd worden als een beroep tot nietigverklaring gericht tegen het besluit van de Regent van 28 December 1948, waarvan hem op 27 Januari 1949 schriftelijk kennis werd gegeven en waarbij werd bekrachtigd de beslissing van de Raad van beheer van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen van 17 Januari 1947, welke de verzoeker als onderbureel-hoofd heeft afgezet;

Overwegende dat de verzoeker beweert dat het bestreden besluit een schending zou zijn van de reglementen welke de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen heeft uitgevaardigd en waarin is voorgeschreven bij de bestraffing van gevallen van incivisme de verzachtende omstandigheden in acht te nemen, en dat bedoeld besluit zou hebben miskend de buitenvervolginstelling op 19 Januari 1946 door het krijgsauditoraat te Luik uitgesproken, en het vonnis, op 1 October 1946 door de Rechtbank te Verviers, gewezen, waarbij bevolen werd de naam van verzoeker te schrappen van de lijst door het krijgsauditoraat krachtens artikel 4 van de besluitwet van 19 September 1945 opgemaakt, terwijl deze rechterlijke beslissingen volgens de verzoeker het opleggen van tuchtstraffen niet meer mogelijk maakten;

Overwegende, wat de verzachtende omstandigheden betreft, dat de verzoeker zich beroept op een bericht d.d. 3 April 1945 door de paritaire subcommissie aan-

genomen en op een rondschrijven van 16 November 1945, uitgaande van de groep Luik, volgens welke de Onderzoekscommissie, in sommige met afzetting strafbare gevallen, gelet op de omstandigheden der zaak van mening «kan» zijn dat de afzetting zou moeten verzacht worden, dat zij als haar wens «kan» te kennen geven dat de straf zal worden verlicht door het toekennen van een speciale uitkering, ingaande op de datum der afzetting, of «zou kunnen» voorstellen op de betrokkene de terbeschikkingstelling wegens ambtsontheffing in het belang van de dienst toe te passen; dat het betaamt rekening te houden met de omstandigheden waarin de fouten zijn begaan en dat het dus mogelijk is dat de voor te stellen straf groter of kleiner is dan de bestelde straffen; dat het betwiste besluit de bedoelde aanbevelingen geenszins heeft veronachtzaamd, aangezien het vermeldt dat in hoofde van de verzoeker verzachtende omstandigheden aanwezig zijn welke het opsomt, en uitdrukkelijk in overweging neemt «dat de ter ontlasting van de heer M... vermelde feiten, gezien de ernst van zijn geval, geen voldoende reden daarstellen om een mildering van de opgelegde straf te wettigen»;

Overwegende, wat de getroffen rechterlijke beslissingen betreft, dat het bestreden besluit vermeldt dat het gerechtelijk onderzoek tot een buitenvervolginstelling heeft geleid en dat de verzoeker, die ingeschreven was geweest op de lijsten bepaald bij de besluitwet van 19 September 1945 betreffende de epuratie inzake burgertrouw, op verzet van die vervallenverklaring ontheven werd; dat de verzoeker zich ten onrechte beroept op de artikelen 8, 11 en 12 van het tuchtstatuut van het personeel; dat de uit die artikelen afgeleide argumenten niet dienend zijn, aangezien de afzetting van de verzoeker uitgesproken en het bestreden besluit genomen is krachtens artikel 8 van de besluitwet van 8 Mei 1944 betreffende de openbare ambten;

Overwegende dat, bij toepassing van artikel 2 van het besluit van de Regent van 23 Augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State, de aanvragen die niet in het verzoekschrift voorkomen en die voor de eerste maal in de memorie van wederantwoord zijn geformuleerd niet kunnen in aanmerking genomen worden,

Beslist :

Artikel 1. — Het verzoek wordt verworpen.

Artikel 2. — De kosten, bepaald op de som van 300 frank, zijn ten laste van de verzoeker.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 30 Juni 1950.

Voorzitter : M. Vauthier.

Raadsheer : MM. Moureau. (verslaggever) en Holoye.
Advocaten : Mrs. J. Pholien en H. Simont.

Gewapende macht. — Epuratie. — Advies Hogere Commissie van Beroep. — Motivering op niet-strafbare en andere feiten. — Oppensioenstelling wegens ongeschiktheid tot verdere uitoefening van de dienst. — Advies van de hiërarchische meerderen. — Substantiële formaliteit. — Nietigverklaring.

De Minister van Landsverdediging is in epuratiezaken niet gebonden door het advies der bij besluit van de Regent van 13.10.1945 ingestelde Hogere

Commissie van Beroep, noch door de door deze Commissie voorgestelde straf.

De bewering dat een militaire tuchtstraf niet wettelijk is gemotiveerd vermits zij op een tuchtrechtelijk niet-strafbaar feit is gegrond, wordt als niet gegrond terzijde geschoven wanneer in het strafmotief ook een ander feit voorkomt dat niet van het andere wordt afgezonderd en het niet vaststaat dat verzoeker gestraft is wegens het niet-strafbaar feit, zijnde het stipt naleven van een niet opgeheven korpsorder.

De uitvoerende macht kan slechts op de bij de wet bepaalde wijze een einde maken aan de loopbaan der officieren.

Oppensioenstelling van officieren wegens ongeschiktheid tot verdere uitoefening van de dienst dient te gebeuren na vaststelling van deze ongeschiktheid op de manier bepaald door de militaire reglementen en gewoonten (art. 3, A, 2° gecoördineerde wetten militaire pensioenen).

Het verzuim van een substantiële rechtsvorm, namelijk het inwinnen van het advies van de hiërarchische meerderen (art. 4, K. B. 27.12.1937), geeft aanleiding tot nietigverklaring der oppensioenstelling.

B. t/ Belgische Staat (Minister van Landsverdediging).

De Raad van State,

.....
Gezien het verzoekschrift d.d. 20 December 1948 door B... L... ingediend;

Overwegende dat het verzoekschrift als voorwerp heeft «de nietigverklaring van de beslissing, door de Minister van Landsverdediging ingevolge het advies van de Commissie van beroep van 20 September 1946 genomen, waarbij verzoeker op pensioen werd gesteld»; dat dit verzoekschrift moet worden uitgelegd als strekkende tot de vernietiging:

1° van de straf van 10 dagen gewoon arrest, door de Minister van Landsverdediging 4 Juni 1948 aan verzoeker opgelegd «omdat hij, bij een overname van het commando, de besproken korpschef om gehoor heeft verzocht, te dier gelegenheid ten onrechte toepassing makend van het K. O. van 21.1.1893, en vooral omdat hij hem in een dienstnota zijn eerbiedige gevoelens heeft betuigd, welke formule strijdig is met de reglementen, doch waarvan vaststaat dat betrokkene ze in zodanig geval gewoonlijk gebruikte»;

2° van het besluit van de Regent van 18 Augustus 1948 dat verzoeker met ingang van 1 Juli 1947 op pensioen stelt, bij toepassing van artikel 3, 2°, der samengeoördende wetten op de militaire pensioenen;

Overwegende, wat het eerste punt der aanvraag betreft, dat verzoeker de wettelijkheid van de hem opgelegde straf betwist als strijdig met het advies der Hoge Commissie van beroep, welke slechts acht dagen gewoon arrest voorstelde; dat echter geen enkele wettelijke bepaling de Minister verplicht zich aan het advies van die commissie te onderwerpen;

Overwegende dat verzoeker bovendien aanvoert dat de vermelde straf niet wettelijk is gemotiveerd vermits zij op een tuchtrechtelijk niet-strafbaar feit is gegrond; dat hij immers de korpscommandant, als zodanig, om een gehoor heeft verzocht en het korpsorder van 21 Januari 1893 ieder officier gelast zich bij de overname van het commando bij zijn meerdere aan te melden;

Overwegende dat, ofschoon de dienstnota van 7 Maart 1944, waarin verzoeker om een gehoor verzocht, niet aan Van C... persoonlijk maar wel aan de «Korpscommandant» was gericht, de betrokkene

evenwel in dezelfde nota aan laatstgenoemde zijn eerbiedige gevoelens heeft betuigd; dat het enig strafmotief het ene feit van het andere niet afzondert; dat het niet vaststaat dat verzoeker gestraft is om een niet opgeheven korpsorder strikt te zijn nagekomen; dat het middel derhalve niet gegrond is;

Overwegende, wat het tweede punt der aanvraag betreft, dat verzoeker betoogt dat de oppensioenstelling van ambtswege, tegen hem uitgesproken bij besluit van de Regent van 18 Augustus 1948, het karakter heeft van «een onvoldoend en verkeerd gemotiveerde strafmaatregel», dat zij «verder reikt dan het voorwerp der wettelijke bepalingen tot regeling der stof»; dat er, wat de verzoeker betreft, geen sprake kan zijn van ongeschiktheid om het ambt van zijn graad uit te oefenen vermits de minister «zijn flink patriotisch gedrag tijdens de bezetting» heeft erkend;

Overwegende dat de uitvoerende macht slechts op de wijze bij de wet bepaald aan de loopbaan der officieren een einde kan maken; dat de oppensioenstelling van ambtswege bij toepassing van artikel 3, A, 2°, der samengeoördende wetten op de militaire pensioenen alleen kan worden uitgesproken ten opzichte van de officieren «die niet meer geschikt bevonden worden om de functies van hun graad waar te nemen»; dat de wet van 13 Juli 1934 tot wijziging van de samengeoördende wetten op de militaire pensioenen, waar zij de aangehaalde uitdrukking gebruikt, geen wijziging heeft willen brengen in de organieke regelen van het statuut der officieren, doch verwezen heeft naar de manier van vaststelling der ongeschiktheid van de officieren zoals die manier is bepaald door de bij het leger of bij de rijkswacht geldende reglementen en gewoonten;

Overwegende dat artikel 4 van het koninklijk besluit n° 1998 van 27 December 1937 bepaalt: «De lagere officier die in de vervulling van zijn ambtspllichten geen voldoening meer schenkt, moet het voorwerp uitmaken van een omstandig verslag, dat, samen met de adviezen en beschouwingen van de hiërarchische chefs, aan de hoge overheid dient overgemaakt. In laatste aanleg beslist de commandant van het legerkorps (of gelijksoortige overheid) of het past die officier in zijn commando of betrekking te handhaven of hem voor te dragen hetzij om op nonactiviteit te worden gesteld, hetzij om eventueel te worden gepensionneerd bij toepassing van de samengeschatte wetten op de militaire pensioenen»; dat uit deze bepaling en in het bijzonder uit de slotzin er van volgt dat het advies der verantwoordelijke hiërarchische meerderen vereist is om te beslissen of, met het oog op de eventuele toepassing van artikel 3, A, 2° der samengeoördende wetten en de militaire pensioenen, een lager officier niet meer geschikt is om het ambt van zijn graad waar te nemen;

Overwegende dat verzoeker op pensioen werd gesteld bij toepassing van artikel 3, A, 2°, der voornoemde wetten; dat zijn geval slechts disciplinair werd onderzocht betrekkelijk zijn gedrag tijdens de oorlog; dat de Minister van Landsverdediging 7 November weliswaar het geval van verzoeker door de inspectie-generaal der rijkswacht heeft laten herzien, doch dat de herziening van zijn geval niet de vraag betrof of verzoeker al dan niet nog de nodige geschiktheid bezat om het ambt van zijn graad uit te oefenen; dat een substantiële rechtsvorm, namelijk het inwinnen van het advies van de hiërarchische meerderen over de aangevoerde ongeschiktheid van verzoeker, werd verzuimd; dat het bestreden besluit wegens schending van een substantiële rechtsvorm dient te worden nietigverklaard,

Besluit :

Artikel 1. — Artikel 6 van het besluit van de Regent van 18 Augustus 1948, waarbij verzoeker met ingang van 1 Juli 1947 op pensioen wordt gesteld bij toepassing van artikel 3, 2°, der samengeordende wetten op de militaire pensioenen, wordt vernietigd.

Artikel 2. — Van dit arrest zal een uittreksel, worden bekendgemaakt in dezelfde vormen als de vernietigde bepaling.

Artikel 3. — De kosten, bepaald op de som van 300 frank, zijn ten laste van de Staat.

.....

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 7 Januari 1950.

Voorzitter : M. de Brabandere.

Raadsheren : M.M. de Bersaques en Axters.

Advocaat-Generaal : M. Vanhoudt.

Wettelijke ontzetting. — De echtgenote van de veroordeelde is niet van rechtswege curatrice.

De echtgenote van de veroordeelde, die in staat van wettelijke ontzetting is, is niet van rechtswege diens curatrice. Artikel 23 van het Wetboek van Strafrecht kent geen curator van rechtswege.

Dienst van het Sequester t/ M. D.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, burgerlijke kamer met drie rechters, in dato 13 Mei 1948;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en regelmatig werd ingesteld;

Overwegende dat M... .., « handelende in hoedanigheid van curatrice van haar wettelijk ontzette echtgenoot A... .., evenals in haar eigen naam en in hoedanigheid van hoofd der gemeenschap D... D... », de Dienst van het Sequester, notarissen X..., heeft gedaagd voor de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, ten einde te horen verklaren dat tot de verkoop van de onroerende goederen, toebehorende aan de huwelijksgemeenschap D... D..., niet zal mogen overgegaan worden zonder de toestemming van de familieraad, bekrachtigd door de Rechtbank van eerste aanleg, en zonder inachtneming der pleegvormen voorzien bij de wet van 12 Juli 1816;

Overwegende dat geïntimeerde M... D... beweert dat het hoger beroep niet ontvankelijk is, omdat al de partijen, die voor de eerste rechter verschenen zijn, voor het Hof niet werden gedaagd;

Overwegende dat, wanneer een der gedaagden in hoger beroep komt, hij slechts verplicht is zijn medegedaagden in het hoger beroep te betrekken wanneer hij tegen hen besluiten heeft genomen of wanneer de zaak in hunnen hoofde ondeelbaar is; dat noch het ene noch het andere het geval is, vermits de oorspronkelijke gedaagden onder elkander voor de eerste rechter geen besluiten hebben gewisseld en de overige gedaagden, die heden niet in hoger beroep zijn, door geïntimeerde slechts gedagvaard waren om het vonnis gemeen te horen verklaren;

Overwegende dat de Dienst van het Sequester, appellant, voorhoudt dat de eis niet ontvankelijk is omdat geïntimeerde zonder hoedanigheid was om D... in rechte te vertegenwoordigen;

Overwegende dat D... definitief veroordeeld werd

tot 15 jaar dwangarbeid en zich dus, luidens artikel 21 van het Strafwetboek, in staat van wettelijke ontzetting bevindt;

dat geïntimeerde staande houdt dat ze van rechtswege curatrice over haar echtgenoot zou zijn, bij toepassing van artikel 23 Strafwetboek en 506 W.B.;

Maar overwegende dat gezegd artikel 23 enkel de datieve en geen wettelijke curatele voorziet (P. B. V°, Interdiction légale, nr 34; Ber. Brussel, 5 Maart 1949, Rev. Prat. Not. 1949, 84);

dat zulks trouwens wordt bevestigd door de memorie van toelichting van de wet van 12 Juli 1931 (Parl. Bescheiden, Zitting 1927-1928, nr 139), waarin te lezen staat, dat in de Centrale Gevangenis te Leuven, onder de gemiddeld 500 gedetineerden, die in staat van wettelijke ontzetting verkeren, slechts 2 of 3 van een curator voorzien zijn;

dat deze toestand natuurlijk onmogelijk ware geweest indien de echtgenoten van de gehuwde gedetineerden van rechtswege curatrice waren;

Overwegend dat A... D... dus niet geldig vertegenwoordigd is om in rechte te staan en de eis derhalve niet ontvankelijk is;

Om deze redenen,

Het Hof, geleid op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935,

Alle andere besluiten als ongegrond verwerpende; Gehoord in zijn advies de heer Eerste Advocaat-generaal Vermeulen,

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gegrond, doet het bestreden vonnis te niet; opnieuw wijzende, verklaart de eis niet ontvankelijk;

Veroordeelt geïntimeerde tot de kosten van beide instanties.

NOOT : Zie in dezelfde zin Hof van Beroep te Brussel, 5 Maart 1949, Rev. prat. not. belge, 1949, p. 83; Rb. Mechelen, 13 Juli 1950, R.W. 1950-1951, 218; *contra*, Rb. Leuven, 1 Juli 1947, R.W. 1947-1948, 192, met noot. Verg. ook : Is elk der echtelieden van rechtswege voogd over zijn geïnterdiceerde echtgenoot?, R.W. 1950-1951, 238-239.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 29 November 1950.

Voorzitter : M. van Wetter.

Raadsheren : MM. Belpaire en Louveaux.

O. M. : M. Matthys, Subst. Procureur-Generaal.

Advocaten : Mrs. G. Debra en Versteede (Veurne).

Vatbaarheid voor hoger beroep. — Schadevergoeding gevorderd wegens roekeloos geding. — In werkelijkheid schatting. — Toepasselijkheid van artikel 35 wet van 25 Maart 1876.

De als schadevergoeding wegens roekeloos geding gevorderde som wordt bepaald door de willekeurige begroting van de betrokken partij en is dus in werkelijkheid een door haar gedane schatting, zodat artikel 35 van de wet van 25 Maart 1876 op de rechterlijke bevoegdheid toepasselijk is.

Zwaenepoel t/ Consoorten Moraël.

Overwegende dat de oorspronkelijke aanleggers, thans geïntimeerden, bij hun dagvaarding van 19 Februari 1949 de betaling vorderen van 11.495 frank wegens verkoop en levering aan appellant van een braakmachine;

Dat deze laatste een tegeneis instelde tot het bekomen ener schadevergoeding van 5.000 frank, nadien verhoogd tot 30.000 frank, uit hoofde van tergend en roekeloos geding;

Dat geïntimeerden de onontvankelijkheid van het hoger beroep opwerpen;

Overwegende dat appelland in zijn besluiten vóór de eerste rechter dd. 24 Februari 1949 verklaarde dat voormelde schadeloosstelling billijk mocht geschat worden op 5.000 frank en akte vroeg dat hij de vordering en de tegenvordering, wat bevoegdheid en aanleg betreft, op meer dan 25.000 frank schatte;

Dat geïntimeerden bij besluiten van 19 Maart 1949 deze schatting betwisten en terecht aanvoerden dat de waarde van eis en tegeneis klaarblijkend de som van 25.000 frank niet overtreft;

Dat appelland, onmiddellijk na deze betwisting, bij besluiten van 22 Maart 1949, verklaarde dat « hij hield aan de schatting van de waarde van het geding, dat de vordering vatbaar is voor schatting, daar, benevens de materiele inzet, er ook een morele kant gemengd is; dat, als eisers zich aan cijfers wilden klampen, hij hierbij akte vroeg dat hij zijn tegenvordering verhoogde tot de som van 30.000 frank »;

Overwegende dat, waar appelland zijn tegeneis op 5.000 frank « billijk » begrootte, hij klaarblijkend daarin al zijn stoffelijke en zedelijke schade begreep; dat, immers, wanneer hij zijn vraag opdreef tot 30.000 frank, d.i. het zesvoudige, hetwelk buiten elke verhouding is met het bedrag van 11.495 frank van de hoofdvordering en met de werkelijke schade, hij daartoe als enige reden aangaf dat geïntimeerden « zich aan cijfers wilden klampen »;

Overwegende dat, naar luid van artikel 35 van de wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid, indien uit de feiten en bescheiden der zaak duidelijk blijkt, dat de partij een overdreven schatting heeft gedaan om de wet, die de waarde van de hoogste aanleg bepaalt, te ontduiken, de rechter in hoger beroep hem mag veroordelen tot schadevergoeding en wordt het hoger beroep niet ontvankelijk verklaard;

Overwegende dat appelland vergeefs beweert dat voormeld artikel ter zake niet van toepassing is om reden dat de tekst ervan een schatting vereist en de eis van een geldsom van 30.000 frank niet heeft geschat, vermits hij door de wet wordt bepaald op een waarde van 30.000 frank;

Dat, immers, een bepaalde geldsom, gevraagd als schadevergoeding wegens roekeloos geding, vastgesteld wordt door de willekeurige begroting van de partijen; dat het hier in werkelijkheid gaat om een schatting (Gent, 7 December 1900; Brussel, 28 November 1911; Gent, 14 Maart 1916, Pas. 1901, II, 152; 1912, II, 93; 1915-1916, II, 237; Rép. prat. dr. b. V^o Compétence en matière civile, 1294, 1295, 1296, 1298; Beltjens, Code de Procédure civile, d. I, blz. 288 en 289, n°s 2ter en 15);

Overwegende dat duidelijk blijkt uit de feiten en bescheiden der zaak dat appelland een overdreven schatting van zijn tegeneis deed met het doel de wet te ontduiken;

Aangaande de vraag van geïntimeerden tot betaling van een schadevergoeding van 5.000 frank bij toepassing van voormeld artikel 35;

Overwegende dat de toekenning van de hierna bepaalde som billijk voorkomt;

Om deze redenen:

Het Hof, gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935, gehoord in openbare terechtzitting het eensluidend advies van de heer substituut procureur-generaal Stevigny, verklaart het hoger beroep niet ont-

vankelijk defectu summae, en, uitspraak doende op de vordering van geïntimeerden, veroordeelt appelland te betalen de som van 3.000 frank als schadevergoeding, verwijst hem in de kosten.

KRIJGSHOF TE BRUSSEL

1e Nederlandse Kamer. — 19 Juli 1950.

Voorzitter : M. van Laethem.

O.M. : M. Danse en Beeckmans de Westmeerbeek.

Advocaat : Dr. Hofmans (Brussel).

Verkeer. — Niet-toepasselijkheid van de Belgische verkeerswetgeving op in het bezette Duitse gebied door Belgische militairen gepleegde verkeersovertredingen.

Ofschoon de Belgische verkeerswetgeving van strafrechtelijke aard is en in het algemeen een Belgische strafwet van toepassing op de Belgische militairen, die tot het bezettingsleger in Duitsland behoren, zijn de bepalingen van het Algemeen Verkeersreglement van 1 Februari 1934 niet van toepassing op in het bezette Duitse gebied door Belgische militairen gepleegde verkeersovertredingen. De verkeerswetgeving heeft echter een speciaal en bijzonder karakter en beoogt slechts de regeling van het verkeer op Belgisch grondgebied.

Saelens t/ O. M.

Over de telastelegging en inzonderheid de ontvankelijkheid der tegen verdachte ingestelde strafvordering :

Overwegende enerzijds dat ontegensprekelijk de wet van 1 Augustus 1899 op de politie van het vervoer, gewijzigd bij de wet van 1-8-1924 en 16 December 1935, een strafwet uitmaakt, zie onder meer de bepalingen van art. 2, 2bis en 7 der wet;

Dat daaruit volgt dat de algemene en aanvullende verordeningen betreffende de politie van het wegverkeer, door de Regering en provincie- en gemeenteraden getroffen ingevolge de machtiging aan deze overheden door de wetgever verleend, ditzelfde karakter bezitten en geen loutere bestuurlijke reglementen zijn;

Dat immers art. 2 der wet de straffen bepaalt die op de misdrijven tegen deze verordeningen zijn gesteld;

Overwegende anderzijds dat het niet te betwisten valt dat de militairen van een bezettingsleger aan hunne nationale strafwet onderworpen zijn in het bezette grondgebied en derhalve door hun nationale rechtbanken en Hoven dienen gevonnist te worden wegens de inbreuken, welke zij op dit grondgebied mochten gepleegd hebben;

Overwegende dat, gelet op de overeenkomsten door beide landen afgesloten, het feit dat de Belgische bezettingszone begrepen is in de Britse zone geenszins van aard is om ter zake deze vaststaande en algemene rechtsregel te doen verwerpen;

Overwegende dat het Openbaar Ministerie terecht er aan toe voegt, dat de misdrijven, door de leden van een bezettingsleger in het bezette gebied bedreven, beschouwd worden als zijnde gepleegd binnen de grenzen van het grondgebied van de Staat, waartoe dit leger behoort;

Dat het Openbaar Ministerie daaruit meent te mogen afleiden dat, in casu, de bepalingen van het algemeen reglement dd. 1 Februari 1934 verplichtend zijn en in de bezettingszone op de leden van het Belgische leger dienen te worden toegepast;

Overwegende dat deze zienswijze echter geen rekening houdt met het speciaal en bijzonder karakter van het algemeen reglement en zijn voorwerp en evenmin met het doel door de wetgever van 1 Augustus 1899, 1 Augustus 1924 en 16 December 1935 beoogd, i.e. het regelen van het verkeer, doch enkel op het nationaal grondgebied;

Overwegende inderdaad dat de Belgische wetgever uitdrukkelijk aanstipt dat de voorschriften van de internationale overeenkomst van 24 April 1926 door hem in acht genomen worden;

Overwegende dat luidens art. 8 van deze overeenkomst de bestuurder van een motorrijtuig die in een vreemd land verkeert, verplicht is de wetten en verordeningen die van kracht zijn in dit land, wat betreft het verkeer, na te leven;

Dat daarenboven dient te worden opgemerkt dat België de overeenkomst aangaande het wegverkeer niet heeft ondertekend, overeenkomst waarbij sommige landen enkele voornaamste regelen op gelijke wijze vastgelegd hebben aangaande de richting van het verkeer, het voorsteken en kruisen, de wegsplitsingen en kruisingen;

Overwegende dat vaststaat dat Duitsland en Groot-Brittannië de overeenkomst van 24 April 1926 aangenomen hebben;

Dat eveneens is uitgemaakt dat Groot-Brittannië in haar bezettingszone, die het door het Belgisch leger bezette gebied omvat, het Duitse reglement op het verkeer gehandhaafd heeft;

Overwegende dat de omstandigheid, dat de Duitse Strassenverkehrsordnung gelijkaardige of dezelfde voorschriften behelst als die van de Belgische wegcode, de toepasselijkheid van dit laatste reglement in het bezet grondgebied niet tot gevolg heeft;

Overwegende bovendien dat het Openbaar Ministerie toegeeft dat de Belgische wetgever de leden van zijn bezettingsleger niet onderworpen heeft aan de Duitse verkeersregeling;

Overwegende dat de te laste gelegde feiten door verdachte gepleegd werden in bezet Duitsland, toen hij er zijn militaire dienst verrichtte;

Om deze redenen :

Het Hof verklaart de tegen verdachte ingestelde strafverordening wegens het sub B te laste gelegde feit niet ontvankelijk en stelt hem dienaangaande buiten zaak zonder kosten.

NOOT : Naar ons door Mr Hofmans werd medegedeeld waren vóór het wijzen van bovenstaand arrest, het krijgsauditoraat alsmede het krijgshof de tegenovergestelde mening toegedaan.

VOORZITTER DER BURGERLIJKE RECHTBANK TE OUDENAARDE

16 September 1950.

Voorzitter : M. de Groote.

Advocaat : Mr. A. De Riemaeker.

Deskundigen. — Verzoek tot benoeming van deskundigen, gericht tot de voorzitter der Rechtbank. — Deze is niet bevoegd.

De voorzitter der Rechtbank is niet bevoegd om in spoedeisende gevallen deskundigen te benoemen op een verzoekschrift.

Het decreet van 30 Maart 1808 houdt geen bevoegdheidsregeling in, doch is enkel van de politie en discipline van Hoven en Rechtbanken.

Artikel 54 van dat Decreet is gericht op de regeling van de in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering voorziene gevallen en wijkt niet af van de gewone principes omtrent de bevoegdheid.

De vrijwillige rechtspraak, waartoe de bevelschriften op verzoekschrift behoren, kunnen de procedure in kort geding niet vervangen.

Cosijn t/ Geurden.

.....
Geven eerbiedig te kennen : 1) de heer Achiel Cosyn, kippenfokker, Steenweg op Edingen te Denderwindeke; 2) de heer Sylveer Pessemier, hovenier, Kasteel te Zandbergen; 3) de heer Jozef Vander Biest, brievenbesteller te Zandbergen; 4) de heer André Van Breusegem, onderwijzer, Neerstraat te Appelterre, vertegenwoordigd door de ondergetekende avoué Albert De Riemaeker, advocaat-avoué te Oudenaarde, er wonende de Kasteelstraat, 7;

Dat verzoekers op 22 Augustus 1950 zes flessen van 250 CC levende virus tegen psuedo-vogelpest bestelden en aankochten van de heer L. Geurden, dierenarts-hoogleraar, gehuisvest te Gent, er wonende J. Plateaustraat, 24;

Dat verzoekers op 24 Oogst hun hoenderen lieten inspuiten met voormeld product;

Dat de hoenderen op 26 Augustus een vermindering van eetlust vertoonden en er zich van 28 Augustus af menigvuldige sterfte- en ziektegevallen voordeden;

Dat blijkt uit ingestelde onderzoeken en ingewonnen inlichtingen, dat de sterfte- en ziektegevallen te wijten zijn aan de hoedanigheid van het geleverde virus;

Dat er het grootste belang bestaat om ten spoedigste te doen vaststellen of er een oorzakelijk verband bestaat tussen de insputingen van het geleverde product en de sterfte- en ziektegevallen der hoenderen, alsook om de omvang en het quantum der schade te doen bepalen;

Dat uit hoofde van spoed een onmiddellijke voorziening wordt vereist;

Dat Uedele bevoegd zijt om deskundigen aan te stellen (Cfr. Répertoire Pratique du Droit Belge, V°, Expert-Expertise, n° 4);

Om deze redenen :

Besluiten verzoekers dat het Uedele behage een of drie deskundigen aan te stellen met opdracht, na inachtneming der voorschriften door de Wet voorzien, zich alle nuttige gegevens en inlichtingen te verschaffen, het geleverde virus te ontleiden, het bedrijf van verzoekers te onderzoeken, na te gaan of er een oorzakelijk verband bestaat tussen het gebruik van het geleverde virus en de sterfte- en ziektegevallen der hoenderen van verzoekers, de omvang der schade te beschrijven en het bedrag ervan te ramen, een met redenen omkleed verslag uit te brengen van hunne bevindingen en besluiten.

.....
Gezien het voorafgaand verzoekschrift, opgemaakt in de Nederlandse taal overeenkomstig de artikelen 2 en 9 der wet van 15.6.1935;

Overwegende dat het Decreet van 30 Maart 1808 geen bevoegdheidsregeling inhoudt, doch enkel ten doel heeft de politie en de tucht der rechtbanken te organiseren;

Dat art. 54 van voormeld Decreet, opgenomen onder de Sectie III, van de Distributie der zaken, hoofdzakelijk gericht is op de regeling der gevallen voorzien bij het wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en niet afwijkt van de gewone principes omtrent de bevoegdheid (P.B. V° Ordonnance par référé, n° 28);

Dat overigens de vrijwillige rechtsmacht, die het voorwerp uitmaakt van de bevelschriften op verzoek, de rechtspleging in kort geding niet kan vervangen (P. B. loco cit. n° 31 vgl.; Rép. Pr. Dr. B., V° Expert-Expertise, n° 4, alinea 4);

Om deze redenen :

Verklaren Ons onbevoegd.

NOOT : Men vergelijke hierover : R. van Lennep, Het Kortgeding, blz. 330 en 599 v.v.; Studiecentrum tot hervorming van de Staat, Hervorming van de rechtspleging, I, 1938, blz. 332 v.v.; R. Morel, *Traité élémentaire de procédure civile*, 2° édit. (1949), n° 232 v.v.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

6e Kamer. — 18 Januari 1951.

Aleenzetelend rechter : M. Roevens.

O. M. : M. Leclef.

Advocaten : Mrs. R. Jacobs en J. Stappers.

Lening. — Verschuldigdheid van conventionele en moratoire interesten.

De interest krachtens overeenkomst mag in principe de wettelijke te boven gaan. (B. W. art. 1907, wet van 27 Juli 1934, art. 1).

Conventionele interesten zijn slechts verschuldigd vanaf de dag der overeenkomst tot en met de vervalltermijn.

Moratoire interesten zijn slechts verschuldigd vanaf de dag der aanmaning.

Laeremans t/ Peeters-D'Hondt.

Overwegende dat de eis ertoe strekt beide verweerders te doen veroordelen om aan aanlegger te betalen de som van Fr. 40.665,—, te vermeerderen met de conventionele intrest a rato van 10 % vanaf 13 September 1950 tot en met de dag der algehele betaling;

Overwegende dat verweerders slechts een bedrag van Fr. 26.125,— erkennen verschuldigd te zijn en vragen wegens hun gebrekkige financiële toestand, dit bedrag te mogen afkorten met Fr. 750,— per maand;

Dat zij alleereerst inroepen, dat in kapitaal slechts een som van Fr. 50.000,— ontleend werd en niet van 55.000,— fr. zoals aanlegger aanvoert;

Overwegende dat verweerders hierin niet kunnen gevolgd worden; dat er weliswaar oorspronkelijk op 29 October 1946 een som van 50.000,— fr. in leen gegeven werd, maar dat op 29 October 1947, een gans nieuwe schuldbekentenis ondertekend werd waarbij eerste verweerster uitdrukkelijk verklaart in leen ontvangen te hebben de som van 55.000,— fr. aan de intrest van 10 % voor het gehele jaar; dat overigens art. 1154 B. W. zulks niet verbiedt;

Overwegende dat verweerders eveneens de rechtsgeldigheid van het percentage van de intrest betwisten en voorhouden dat deze herleid dient te worden tot de wettelijke intrest van 4,5 %; dat zulks niet opgaat daar principieel de intrest krachtens overeenkomst de wettelijke mag te boven gaan, en de bij art. 1907ter B. W. bedoelde hypothesen ter zake geenszins aanwezig blijken te zijn;

Overwegende dat op de vervaldag van 29 April 1948 nog verschuldigd was :

hoofdsom	55.000,—
intresten	2.750,—
samen	57.750,—

waarvan af te trekken het terugbetaald bedrag van 25.000,—

zodat er nog verschuldigd blijft 32.750,—

Overwegende dat aanlegger ten onrechte voortgaat met verdere conventionele intrest op te eisen tot op de dag der aanmaning, om vanaf die dag, (10 September nogmaals 10 % intrest te eisen tot en met de dag der algehele betaling;

Dat inderdaad conventionele interesten slechts verschuldigd zijn van de dag der overeenkomst (29 October 1947) tot de vervaldag (29 April 1948);

Dat de moratoire interesten slechts beginnen te lopen aan het door de wet voorziene tarief (4,5 %) vanaf de dag van de aanmaning (13.9.1950); (De Page, t. III, n° 143, vooral B. al. 3 en 4);

Overwegende dat de lening sedert 29 April 1948 moet terugbetaald zijn en er aldus geen aanleiding meer bestaat nog uitstel van betaling te verlenen.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE DENDERMONDE

4 Januari 1950.

Voorzitter : M. Goris.

Rechters : M.M. Maffei en Van Caillie.

O.M. : Châtel.

Advocaten : Mrs. L. Vertongen en Van Heule.

Verkeer. — Beheersing van snelheid (Art. 42 Algemeen Verkeersreglement).

Een autobestuurder moet geacht worden de beheersing over zijn snelheid te hebben behouden, wanneer de aanrijding eerder het gevolg is van een onbeheerbaarheid of een misrekening van zijnentwege.

O.M. t/ Van Bogget J. en Meerschaert F.

Gezien het door de politierechtbank van St-Gillis-W., i.d. 28 October 1949 gewezen tegensprekelijk vonnis, waarbij tweede beklaagde schuldig wordt verklaard om « als bestuurder van een autovoertuig, die op een secundaire weg rijdt, de doorgang niet vrijgelaten te hebben aan de bestuurder, die over de hoofdweg rijdt » en met toepassing van art. 54 K.B. 1-2-1934 veroordeeld werd tot een geldboete van 15 fr., met 90 decimeën 150 fr. of twee dagen en in de kosten, zijnde 96 fr.; waarbij de eerste vrijgesproken werd zonder kosten, uit hoofde van « als bestuurder van een autovoertuig niet voortdurend meester gebleven te zijn van zijn snelheid, noch deze derwijze geregeld te hebben dat hij voor zich een voldoende vrije ruimte behield om voor een hindernis het voertuig tot stilstand te brengen » — de feiten zich voorgedaan hebbende te St-Gillis-Waas, de 29 Juni 1949 ;

Overwegende dat het is bewezen gebleven door de behandeling der zaak ter terechtzitting, dat tweede beklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan het hem telastgelegde feit; dat, ten andere, tweede beklaagde bewust was dat hij de doorgang moest laten aan eerste beklaagde, vermits hij gepoogd heeft een achterwaartse manoeuvre te verrichten;

Overwegende echter dat deze telastlegging aldus dient omschreven te worden : « Bestuurder zijnde van een voertuig op een weg aangeduid door het teken nr 7, tabel 1, gevoegd bij het K.B. 1-2-34, de doorgang niet vrijgelaten te hebben aan de voertuigen berijdende de weg waarop hij gaat aankomen » (art. 131, 4°) ; dat be-

klaagde ter zitting van 28 December 1949 verwittigd werd van deze diskwalificatie;

Overwegende dat het feit ten laste van eerste beklagde gelegd niet ten genoegen van rechte is bewezen; dat, weliswaar eerste beklagde over genoeg ruimte beschikte om door te rijden, zonder de wagen van de tweede aan te raken; dat echter deze aanrijding veel eer het gevolg is van een onbehendigheid of een misrekening dan van een snelheid, waarvan hij niet meester zou zijn gebleven;

Dat, voor het overige, deze Rechtbank zich verenigt met de eerste Rechter;

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

3e Kamer. — 13 Januari 1950.

Voorzitter: M. Osterrieth.

Rechters: M.M. Moris en Diels.

Referendaris: M. Nauwelaerts.

Advocaten: Mrs. Mathei en J. Arts.

Huur en verhuur. — Verhuring van een handelszaak. — Rechtbank van koophandel bevoegd. — Niet-toepasselijkheid van de buitengewone huurwetgeving. — Rechtsgevolgen van een overheidsmaatregel (opeising van het gehuurde) t.a.v. de huur-overeenkomst.

De overeenkomst, waarbij wordt verhuurd « een handelszaak » d.w.z. een geheel van zaken, beschouwd als middel tot exploitatie van een handelsonderneming, in casu van een « café-restaurant » en niet afzonderlijk de diverse bestanddelen, die dit geheel uitmaken, doet ten laste van de huurder-caféhouder verbintenissen ontstaan, die zeker geen buiten de koophandel gelegen oorzaak hebben in de zin van het laatste lid van artikel 2 van de Wet van 15 December 1872, doch integendeel zijn aangegaan uit oorzaak van de handel.

Geschillen ter zake van die verbintenissen behoren derhalve tot de bevoegdheid van de rechtbank van koophandel.

De verhuring van een handelszaak valt niet onder toepassing van de buitengewone huishuurwetgeving. Zulks wordt niet anders, indien partijen bij vergissing de wettelijke verhoging van 70 % hebben toegepast.

Een overheidsmaatregel — in casu opeising van het verhuurde pand door de Duitsers en later door de geallieerden — onthefte de huurder bij toepassing van de risicoleer van zijn verplichtingen, zolang hem dientengevolge het genot van de verhuurde zaak ontnomen is en geeft hem zelfs eventueel het recht om de verbreking van de huur te vorderen op grond van art. 1722 B. W., doch heeft geenszins ten gevolge, dat de huur zal worden verlengd gedurende een termijn, gelijkstaande met de duur der genotsderving.

Wed. Van der Perre-Grunber en consorten t/
Verstrepen, Wwe Cantillon.

Overwegende, dat gedaagde bij exploit van 23 April 1949 ten verzoeken van eisers is gedagvaard ten einde bij vonnis, uitvoerbaar bij voorraad, voor recht te horen zeggen, dat de huur van de handelszaak Café « du Parc » Loosplaats 1, te Antwerpen, ten einde is gelopen

op 31 December 1948, dienvolgens te worden veroordeeld om die handelszaak met al haar toebehoren binnen de 24 uren na de uitspraak van het vonnis ter beschikking van eisers te stellen, en mocht gedaagde in gebreke blijven hieraan te voldoen, eisers van nu af voor alsdan te horen machtigen gedaagde met al de haren en haar meubelen te doen uitzetten door de eerste aangezochte deurwaarder, dewelke eveneens inventaris zal opmaken van de nog aanwezige meubelen en gerieven, deel uitmakend van de handelszaak, gedaagde bovendien te worden veroordeeld om aan eisers te betalen als schadevergoeding de som van Fr. 250.000 per dag van 1 Januari 1949 af tot de dag, waarop eisers terug in het bezit zullen worden gesteld van hun handelszaak, na aftrek van de door gedaagde sedert 1 Januari 1949 betaalde sommen, alles met de renten en de proceskosten;

Overwegende, dat eisers bij contract van 14 December 1939 (geboekt te Antwerpen 3e Kantoor der B.A. 20 December 1939 deel 2 blad 16 vak 560. Ontvangen Fr. 584 get. Van den Berghe) aan gedaagde in huur hebben gegeven het café-restaurant, genaamd « Café du Parc », Loosplaats 1 te Antwerpen, begrijpende gelijkvloers en de verdieping (het coiffeurssalon en de bijzondere ingang van het hotel niet inbegrepen) met de daarbij horende kelders, met inbegrip van alle meubelen en mobiele voorwerpen, gebezigd tot de exploitatie van genoemd café-restaurant en door partijen geïnventariseerd, zulks voor een termijn van 9 jaren, eindigend van rechtswege en zonder opzegging op 31 December 1948 en tegen een huurprijs van Fr. 32.400,— per jaar;

Overwegende dat eisers op 29 September 1948 de huur hebben opgezegd tegen 31 December 1948, doch dat gedaagde, zich beroepende op de wetten, houdende uitzonderingsbepalingen in zaken van huishuur, heeft geweigerd de handelszaak te verlaten.

Overwegende dat gedaagde tegen de onderwerpelijke vordering in de eerste plaats heeft ingebracht, dat alleen de vrederechter bevoegd is om kennis te nemen van een geschil omtrent een huurovereenkomst;

Dat dit middel niet is gegrond; dat de overeenkomst van 14 December 1939 kennelijk tot voorwerp heeft de verhuring van een handelszaak d.i. een geheel van zaken, beschouwd als een middel tot het verwezenlijken van een handelsonderneming, nl. de exploitatie van een « Café-restaurant » en niet afzonderlijk de diverse bestanddelen, welke dit geheel uitmaken;

Dat de exploitatie van een handelszaak voor de exploitant de hoedanigheid van handelaar medebrengt (art. 1 Wb. kph.);

Dat de verbintenissen van de exploitant ten opzichte van degene, die hem de handelszaak in huur gegeven heeft zeker geen oorzaak hebben die vreemd is aan de handel in de zin van art. 2 in fine Wb. Kph. doch aangegaan zijn uit oorzaak van de handel;

Dat derhalve het onderwerpelijke geschil tot de bevoegdheid van de rechtbank van koophandel behoort ingevolge de artikelen 12 1° en 13 van de wet van 25 Maart 1876, wijl het niet onder de toepassing valt van art. 2 of 3 van diezelfde wet; dat — bijaldien ook de bepalingen van art. 3, 6° tot 9° toepasselijk zijn, zelfs wanneer de eis van commerciële aard is — die bepalingen geen betrekking hebben op het onderwerpelijke geschil, en de voorlaatste alinea van art. 3 dusdanige afwijking van art. 2 van de wet niet heeft voorzien voor de andere bepalingen van art. 3 n.l. voor de geschillen omtrent de huurovereenkomsten (Verb. 22-5-1947 J.T. bl. 386 id. 16-9-1948 J.T. bl. 652 J.C.B. 1949 bl. 7 en noot R.D.; a contrario: Verb. 28-4-1949 J.T. bl. 342 J.C.B. 1949 bl. 295 en noot R.D.);

Overwegende dat gedaagde wijders staande heeft

gehouden, dat op grond van art. 2 van de Wet van 22 December 1949 tot wijziging van de wetten houdende uitzonderingsbepalingen in zake huishuur, het genot van de wettelijke verlenging niet vóór 30 Juni 1950 kan worden onttrokken aan ieder huurder van een goed, dat geheel of ten dele bestemd is voor het drijven van een handel;

Dat ook dit middel faalt; dat toch de verhuring van een handelszaak niet onder toepassing valt van de wetten houdende uitzonderingsbepalingen in zake huishuur; (Bg. Brussel II° K. ter 2 Juni 1947 Melkenbeek/Hannick);

Dat gedaagde vergeefs heeft tegengeworpen, dat de wettelijke verhoging van 70 t.h. van 1 Januari 1948 af op de onderwerpelijke overeenkomst werd toegepast; dat bijaldien ook de partijen zich dienaangaande hebben vergist — die vergissing niet tengevolge kan hebben, dat de verhuring van een handelszaak voortaan onder de uitzonderingswetten zou moeten begrepen worden en dat gedaagde die wetten in haar voordeel zou mogen invoeren; dat gedaagde ten slotte heeft aangevoerd, dat de verhuurde zaak tweemaal door de strijdende machten bezet is geweest, door de Duitsers van 2-11-1942 tot 24 Juli 1943 en door de geallieerden van 30-11-44 tot 16 Februari 1946, derhalve er grond zou bestaan om de overeenkomst minstens gedurende drie jaren te verlengen.

Dat een maatregel van hogerhand, zoals de requisitie, bij toepassing van de theorie der risico's de huurder ontheft van zijn verbintenissen zolang hij van het genot van de in huur genomen zaak is beroofd en hem eventueel toelaat de verbreking van de huur te vorderen (B.Wb. art. 1722) doch geenszins ten gevolge heeft, dat de huur zal worden verlengd, gedurende een termijn, die gelijkstaat met de duur van de genotsderving;

Overwegende dat gedaagde van 1 Januari 1949 af onrechtmatig de handelszaak heeft behouden en geëxploiteerd; dat zij gehouden is eisers de hierdoor geleden schade te vergoeden, waaromtrent er aanleiding bestaat tot voorlichting door een deskundige;

NOOT: Wat betreft de bevoegdheid van de rechtbank van Koophandel in huishuurzaken zie ook Hof van Verbr., 17 Maart 1949, R.W. 1949-1950, 279 met noot.

BIBLIOGRAPHIE

Plaatsgebrek belet ons in het tegenwoordig nummer de rubriek «Bibliographie» te publiceren. Deze zal geplaatst worden in het volgend nummer.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Algemene vergadering te Leuven op 10 Februari 1951

Een groot aantal confraters hebben de algemene vergadering bijgewoond, die plaats had te Leuven in het Gerechtshof, onder voorzitterschap van de Heer Stafhouder Collignon.

Vóór de rechtstaande vergadering sprak Mr Emile Janson, onder-voorzitter van het Verbond, een rouw-hulde uit aan de nagedachtenis van de Heer Stafhouder Albert Chomé. In zeer verheven bewoordingen onderlijnde hij de uitzonderlijke morele en professionele hoedanigheden van de overleden stafhouder,

alsook zijn bijzondere eigenschappen van hart en verstand. Mr Chomé verdedigde met gezag en hardnekkigheid de rechten der Balie en het is te betreuren dat hij niet de verwezenlijking heeft mogen beleven van de doeleinden voor dewelke hij zich zozeer heeft ingespannen.

De Heer Stafhouder Thevenet in naam der Brusselse balie en de Heer Stafhouder Collignon sloten zich aan bij deze hulde.

De vergadering hoorde daarna een mededeling van Mr Emmanuel Thiebault betreffende het bezoek der advocaten aan de gedetineerden, alsook een mededeling van Mr Georges A. Ugeux over de rol der advocaten bij de administratieve lichamen.

De besprekingen die op deze mededelingen volgden leidden tot de aanvaarding van de twee hiernavolgende wensen.

* * *

«Het Verbond der Belgische Advocaten bijeengekomen in algemene vergadering te Leuven op 10 Februari 1951, drukt de wens uit dat elk Belgisch advocaat drager zou zijn van een bijzondere eenzelveigheidskaart, afgeleverd door de Raad der Orde, waardoor de hoedanigheid van advocaat van de titularis wordt bevestigd en die gelijkvormig zou zijn voor al de Balies. Het Verbond drukt de wens uit dat in gans het land een stelsel zou ingevoerd worden dat zou toelaten aan elk advocaat, drager van bedoelde speciale eenzelveigheidskaart, geen andere formaliteit te moeten vervullen, om een bezoek te brengen aan een gedetineerde, dan het voorbrengen van bedoelde kaart, wanneer hij door de bewakers niet gekend is.»

* * *

«Het Verbond der Belgische Advocaten, bijeengekomen in algemene vergadering op 10 Februari 1951;

Overwegende dat de tussenkomst der advocaten bij de administratieve rechtsmachten en commissies binnen het kader valt hunner zending, die er in bestaat te verdedigen en raad te geven;

Overwegende dat deze zending met zich meebrengt dat de advocaat op de hoogte zou gehouden worden van de gevolgen die gegeven worden aan zijn tussenkomsten;

Nodigt de regering uit er zich van te vergewissen dat elk ministerieel departement aan de commissies en rechtsmachten, die afhangen van zijn beheer, de nodige richtlijnen zou geven waardoor hun wordt opgelegd aan elk advocaat, die bij hen stappen aanwendt, de datum bekend te maken waarop de zaak voor dewelke hij tussengekomen is zal worden behandeld, alsook hem te verwittigen van de genomen beslissing, zodra deze aan de belanghebbende partij wordt medegedeeld.»

* * *

Het debat over de specialisering was begonnen op 30 September 1950 te Antwerpen door de uiteenzetting van Mr R. Roland der Balie van Antwerpen.

Te Leuven heeft Mr Brasseur der Balie van Luik op het betoog van Mr Roland geantwoord en de voordelen aangetoond der specialisering. Hij heeft er ook op gewezen dat het onontbeerlijk is dat de advocaat aan mededingers, over welker tussenkomst de Balie zich volkomen terecht beklaagt, een gelijke bevoegdheid zou kunnen tegenstellen, namelijk in fiscale aangelegenheden.

Een belangrijk debat volgde op deze uiteenzetting.

De Heer Stafhouder Gobbe van Charleroi kon zich niet aansluiten bij de conclusies van de verslaggever,

daar hij de mening is toegedaan dat de advocaat alle hoegenaamde vraagstukken, die zich voordoen, moet kunnen behandelen.

De Heer Stafhouder Thevenet integendeel is van oordeel dat de uiteenzetting van Mr Brasseur overeenstemt met een grondige ontleding van de toekomst. Hij doet uitschijnen dat het vraagstuk van de specialisering trouwens op intieme wijze samenhoort met datgene van de associatie die voor de balie de sleutel is der toekomst.

De Heer Stafhouder Collignon geeft lezing van een brief van Mr Roger Van Roye, die zich eveneens partijganger verklaart van de specialisering door middel van de associatie.

Mr Maurice Tienrien is eveneens aanhanger van de specialisering, maar vraagt dat een debat zou geopend worden ten einde na te gaan op welke wijze in de praktijk deze specialisering zal kunnen worden georganiseerd.

Mr Hubert Pierlot stelt te dien opzichte voor dat de jonge confraters groepen zouden vormen, waarbinnen zij hun universitaire studiën in zekere mate zouden voortzetten, ten einde zich naar de specialisering te oriënteren.

Mr Emile Janson brengt aan de vergadering de vrucht van zijn persoonlijke ondervinding en verklaart dat het vraagstuk van de associatie moeilijk en delicaat is om op te lossen.

Mr Philippe Coppieters de Gibson is van oordeel dat dat specialisering de jongeren niet moet binden bij het begin van hun loopbaan, doch dat deze specialisering van lieverlede moet ontstaan naar gelang de omstandigheden.

De Heer Voorzitter sloot dit uitstekend debat, waaraan jongere confraters eveneens deelnamen, door de vergadering, — en in het bijzonder de jongeren, — uit te nodigen om te Hasselt op 15 April aanstaande de besprekingen te hernemen.

De Heer Stafhouder Bosmans in vervanging van de Heer Stafhouder Van Ryckel dankte het Verbond om deze algemene vergadering te Leuven te hebben gehouden en wenste de Voorzitter, Stafhouder Collignon, geluk met zijn onverpoosde activiteit en met de resultaten die reeds bekomen zijn in verband met de verschillende doeleinden, die het Verbond zich heeft gesteld.

E. T.

VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

Donderdag 8 Februari had in het traditionele kader der Kapel van Burgondië te Antwerpen een studievergadering plaats ingericht door het Bestuur der Conferentie.

De Heer Voorzitter, Mr J. Van Cuyck, na een korte inleiding, gaf onmiddellijk het woord aan Mr Jozef Marck, die zijn confraters zou onderhouden over de Wet van 9 April 1930 betr. de Bescherming der Maatschappij tegen abnormalen en gewoonte-misdadigers.

De uiteenzetting van Mr Marck was in de hoogste mate merkwaardig en ze werd voorgedragen in een allersierlijkste taal.

Spreker maakte een vergelijking tussen het huidige in voege zijnde systeem en datgene wat vóór 1930 van kracht was. Zelfs werd er een kleine historische introductie gehouden, lopend over het Romeins, het oud-Germaans, het Kerkelijk en het Ancien-Regimerecht en waar het al dan niet bestaan van een bijzondere houding tegenover de niet-verantwoordelijke delinquent werd nagegaan.

Een tamelijk lange passus werd gewijd aan de wetten van 18 Juni 1850 en 28 December 1873, die eerder de gewone collocatie regelden, doch waaruit onze Rechtsmacht in het verleden haar middelen moest putten om de abnormale delinquent uit de Maatschappij te weren, die zijn aanwezigheid als een nadeel en een gevaar onderging.

Vervolgens werden de innovaties, ingevoerd door de Wet van 9 April 1930, onder ogen genomen. Spreker betoogde dat de begrippen der in observatiestelling, speciale ingerichte psychiatrische annexe, vrije macht der Psychiatrische Commissie bij het doorvoeren der internering, en individuele aanpassing van de te nemen maatregelen aan het specifiek geval van ieder abnormaal delinquent mogen aanzien worden als een belangrijke vooruitgang op criminologisch gebied, met onmiddellijke, gunstige weerslag op de veiligheid der samenleving en de reclassering der delinquenten.

Ook een viertal nadelen en gebreken van de wet worden toegelicht, om de feitelijke toepassing der interneringstermijnen van 10 tot 15 jaar door de Rechtsmacht, de onlogische toestanden geschapen door het art. 23 der Wet en de moeilijkheid van reclassering voor delinquenten, die niet het geluk hebben een gezond familiaal milieu achter zich te hebben.

De spreker oogstte een welverdiend succes en vele van de aanwezige confraters hebben talrijke wetenswaardigheden vernomen betreffende speciale punten bij de toepassing der wet van 1930.

Na Mr Marck hield de Heer Stafhouder Van der Planken nog een uitvoerige uiteenzetting betreffende de verhouding tussen de balie en het Verbond der Belgische Advocaten en hij deed een beroep op al de confraters om zich bij het Verbond aan te sluiten.

Hij gaf ook nog verschillende inlichtingen betreffende de besprekingen die plaats hadden tussen de vertegenwoordigers der balie en het fiscaal beheer.

CONFERENTIE DER JONGE BALIE TE KORTRIJK

Op Zaterdag, 24 Februari 1951, te 17,30 uur, wordt door de Conferentie een voordracht ingericht in de « Gemeenteraadszaal » van het Stadhuis te Kortrijk. Als spreker zal optreden Mr R. Victor, hoofdredacteur van het « Rechtskundig Weekblad », die zal handelen over het onderwerp: « Hoe pleit men in de vreemde ».

De voordracht wordt gevolgd door het klassieke souper in het « Hotel du Damier ».

MEDEDELINGEN

HASSELT. — AFSCHIED VAN DE HEER PROCUREUR DES KONINGS A. MASSA

Er wordt ons gemeld dat op 10 Februari i.l. in het Gerechtshof te Hasselt een intieme plechtigheid heeft plaats gehad ter gelegenheid van de op ruststelling van de Heer Procureur des Konings Armand Massa. De Heer Massa is gedurende acht en dertig jaar op het Parket van Hasselt werkzaam geweest: veertien jaar als substituut, vier en twintig jaar als Procureur. De Heer Procureur, die een bescheiden en eenvoudig man is, had de wens uitgedrukt dat zijn vertrek enkel in intieme kring zou gevierd worden. Toespraken werden gehouden namens de Rechtbank, het Parket, de Balie, de Griffie en het personeel van het Parket. De enen prezen de absolute onpartijdigheid en de zachte vastberadenheid met dewelke de Heer Procureur zijn ambt van Openbaar Ministerie steeds heeft uitgeoefend. De

anderen loofden de kiese en minzame manier van zijn omgang met zijn medewerkers, met zijn ondergeschikten en met de rechtsonderhorigen. Allen drukten hun spijt uit over het heengaan van de gevierde.

Wij willen hier enkele zinsneden aanhalen uit een der gehouden toespraken:

« Dat de Heer Procureur zijn functie van vervolgende partij steeds uitgeoefend heeft in een geest van absolute onpartijdigheid: voor hem bestaan er geen grote en kleine rechtsonderhorigen, geen rijke en arme, geen gele en rode: hij kende slechts *de rechtsonderhorige*;

Dat de Heer Procureur er steeds van bewust geweest is dat deze onpartijdigheid het essentieel en fundamenteel kenmerk moet zijn van de magistratuur, wil deze eerbied, ontzag en vertrouwen inboezemen aan de personen, over wier eer, vrijheid of vermogen zij te beslissen heeft;

Dat hij in de strafwet eerder zag een goede moeder, vastberaden en teder tegelijk, dan wel een steeds op wraak beluste Nemesis; dat hij steeds de spreuk van Mellery heeft toegepast: « La Justice sans la Bonté forfait à sa mission »; alsook het Latijnse gezegde: « Summa jus, summa injuria »;

Dat deze opvatting, omtrent de manier, op dewelke de beteugeling dient te gebeuren, haar oorsprong vindt in de grote menslievendheid en de vrome christelijke gevoelens van de Heer Procureur; wie zal ons zeggen van hoeveel mensen hij de meevoelende en meewarige biechtvader geweest is? Dat overigens, wanneer men gedurende zovele jaren het geweten van de mensen onderzocht heeft, over hun ellende en noden gepeinsd heeft, de oorzaken van hun zwakte opgespoord heeft, een mens, die werkelijk mens is er toe komt voor vele fouten een grond tot verschoning te vinden of minstens ruime verzachtende omstandigheden. »

Geschenken werden aan de Heer Procureur aangeboden. Deze was diep ontroerd toen hij gevoelvol de aanwezigen bedankte voor de talrijke blijken van genegenheid en sympathie die hem betuigd waren geworden.

Deze korte, doch zeer innige plechtigheid, werd besloten met het drinken van de erewijn.

Wij hopen en wensen dat de Ere-Procureur des Konings, Armand Massa nog gedurende lange jaren van zijn pensioen mag genieten, zulks ten bate van hemzelf en ten voordele van de talrijke noodlijdenden, die hij steeds met raad en daad heeft bijgestaan en zal blijven bijstaan.

CRIMINOLOGIE TE LUXEMBURG

Sinds ettelijke jaren bestaan er in Engeland verenigingen tot bestuderen der criminaliteit en elke Woensdag wordt een radiouitzending betreffende « misdaad » en « misdadiger », door een massa luisteraars gevolgd.

In Frankrijk stichtte G. Duhamel onlangs een « Comité contre le Crime »; in Holland bestaat de « Vereniging tot vernieuwing van Opvatting omtrent Misdaad en Straf » (zie Rechtskundig Weekblad, jaargang 1950, blz. 1514).

In het Groot Hertogdom Luxemburg, werd voor enkele dagen eveneens een « Comité d'Action contre le Crime » gesticht. In tegenwoordigheid van Zijne Excellentie de Minister van Rechtswezen en voorgezeten door Meester Lucienne Scheid, der Parijse Balie, had de stichtingsvergadering plaats. Meester Armand Mergen, advocaat en professor aan de Universiteit van Mayence, werd gelast met het bestuur van het « Instituut voor Maatschappelijk verweer ». Meester Mergen legde uit welk het doel is van dit comité.

Te Luxemburg, zoals te Parijs, Londen en Den Haag,

is de openbare opinie ook vatbaar voor boeiende belangstelling voor al deze problemen, voornamelijk, het voorkomen der misdaad en het readapteren van hem die een misdaad begint.

Talrijke Luxemburgers woonden de vergadering bij en, onder de meest vooraanstaande werden opgemerkt: de Heer Procureur Generaal, Voorzitter en Raadsheren van het Hof, magistraten, ambtenaren en Priesters.

Ons land was vertegenwoordigd door: de Heer Charles, Procureur des Konings, Versele, rechter te Leuven, Janssens en Screvens, Substituten van de Procureur des Konings te Brussel, José Vanderveeren, P. E. Vollen, Marie Th. Motte, advocaten bij het Hof te Brussel.

Na de Minister van Justitie en Meester A. Mergen, hebben de Heer Procureur des Konings, Charles, rechter Versele en advocaat Vanderveeren het woord gevoerd en hunne opvattingen in klare bewoordingen uitgedrukt.

België staat alleen tussen zijn grote en kleinere buuren daar er nog geen stelling genomen werd aangaande deze gedachtenbeweging die hedendaags zo nuttig schijnt.

Wanneer wordt aan deze tekortkoming een einde gesteld?

TIJDSCHRIFTEN

De Gemeente Gids. — Februari 1951.

Fooien aan het gemeentepersoneel. — Belasting op vertoningen en gemakkelikheden. — Kroniek van Jurisprudentie.

Nederlands Juristenblad. — Afl. 6, Jaargang 1951.

Mr J. F. M. Eras, De leer van de Hoge Raad omtrent berusting in rechterlijke uitspraken. — Mr J. J. Boasson, De nieuwste Amerikaanse anti-communisme wetgeving. — Mr W. F. van Leeuwen, De begrippen Bedrijf en Bedrijfstak in de Vestigingswetgeving. — Dr L. I. De Winter, De zaak Van Kampen. — Mr Jacob Fränkel, De naturalisatie van Paul Van Kempen m.o. Redactie. — Mr W. Hugenholtz, Over Wereldcongres- en wereld Liga tot bescherming van dieren.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie. — n° 4177, Jaargang 1951.

Prof. Dr J. P. A. Adriani, V.A.B. en Heffing in eens in verband met vruchtgebruik en blote eigendom. — Prof. Mr R. Feenstra, Schatvinding. — H. J. Holterman, Succesierecht in verband met rechtsherstel in ruime zin, m.o. Y. D. C. Van Duyn.

Journal des Tribunaux. — n° 3883, 66e année.

Jean Van Parijs, Le Bâtonnier Albert Chomé, — Jean Eekhout, L'art devant le droit pénal.

Revue de droit intellectuel. — n° 12, décembre 1950.

Alfr. Vander Haeghen, Le Monde des Anteriorités est un inconnu.

Jurisprudence du port d'Anvers. — 94e année 5e et 6e livraisons.

Jacques van Doosselaere, De quelques usages au port d'Anvers consacrés par la Jurisprudence recente.

Recueil Dalloz de doctrine de Jurisprudence et de législation 5e cahier, février 1951.

Les rentes « flottantes » et la réparation des accidents par Henri Mazeaud.